

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวคิด

การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการซื้อสินค้าตราเฉพาะในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในบทนี้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดส่วนประสมทางการตลาด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ทฤษฎีและแนวความคิด

การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการซื้อสินค้าตราเฉพาะของผู้บริโภค ซึ่งในบทนี้จะแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนประสมทางการตลาด⁶ (MARKETING MIX หรือ 4Ps) หมายถึง เครื่องมือทางการตลาดสี่ประการ หรือตัวแปรทางการตลาดที่ควบคุมได้ซึ่งบริษัทใช้ร่วมกัน เพื่อสนองความพึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยเครื่องมือดังนี้

1. **ผลิตภัณฑ์ (PRODUCT)** หมายถึง สิ่งที่เสนอขายโดยธุรกิจเพื่อสนองความต้องการของลูกค้าให้พึงพอใจ ผลิตภัณฑ์ประกอบด้วยสินค้า บริการ ความคิด สถานที่ หรือบุคคล
2. **ราคา (PRICE)** หมายถึง คุณค่าของผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน โดยผู้บริโภคจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าผลิตภัณฑ์กับราคาผลิตภัณฑ์
3. **การจัดจำหน่าย (PLACE)** หมายถึง ช่องทางที่ใช้เพื่อเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการจากองค์กรไปให้ถึงมือผู้บริโภค
4. **การส่งเสริมการตลาด (PROMOTION)** หมายถึง การติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อ เพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อ เครื่องมือที่ใช้ในการส่งเสริมการตลาดที่สำคัญ ได้แก่

---

⁶ ศิริวรรณ เสรีรัตน์, การบริหารการตลาดยุคใหม่, (กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์ม 2541), หน้า 35 - 36.

- การโฆษณา (Advertising)
- การขายโดยใช้พนักงานขาย (Personal selling)
- การส่งเสริมการขาย (Sales promotion)
- การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ (Publicity and public relations)
- การตลาดทางตรง (Direct marketing)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิจัยนิตยสารแบรนด์เอจ (BrandAge Research House) วิจัย เรื่องเฮาส์แบรนด์ โดยเป็นการวิจัยเชิงสังเกตจาก 5 ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ ซึ่งได้แก่ แมคโคร บิ๊กซี เทสโก้โลตัส คาร์ฟูร์ และท็อปส์ ในกรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 22 มิถุนายน – 4 กรกฎาคม 2544 ซึ่งผลการวิจัยออกมาว่า สินค้าตราเฉพาะมักจะทำบรรจุภัณฑ์ใกล้เคียงกับตราสินค้าที่เป็นเจ้าตลาด สินค้าจะวางอยู่ตรงตำแหน่งที่ดีที่สุดของชั้นวางสินค้า และสินค้าตราเฉพาะจะมีราคาถูกกว่าสินค้าปกติประมาณร้อยละ 20 นอกจากนี้ในแต่ละห้างจะพยายามมีสินค้าตราเฉพาะให้ครอบคลุมกลุ่มสินค้าให้มากที่สุด

สถาบันวิจัยเอแบคโพลร่วมกับหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ทำการวิจัยภาคสนาม กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เรื่องทัศนคติและพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจการค้าปลีกในประเทศไทย^๗ ระหว่างวันที่ 1-25 เมษายน 2544 เป็นวิธีการวิจัยเชิงสำรวจในขนาดกลุ่มตัวอย่าง 1,412 ตัวอย่าง จากผลการสำรวจนั้นร้อยละ 67.5 เห็นผลดีจากการลงทุนของต่างประเทศในธุรกิจการค้าปลีกที่ทำให้ค้าปลีกเมืองไทยมีมาตรฐานดีขึ้น เพราะมีการแข่งขันสูงและผู้บริโภคมีทางเลือกมากขึ้น ได้ประโยชน์จากสินค้าราคาถูก และได้รับความสะดวกสบายในการใช้บริการ ห้างเทสโก้โลตัส เป็นร้านค้าแบบมีส่วนลด (Discount Store) ที่ครองใจผู้บริโภคชาวไทยสูงสุด โดยมีส่วนแบ่งทางการตลาดถึงร้อยละ 28.3 รองลงมาเป็นบิ๊กซี และแมคโคร ตามลำดับ ผู้บริโภคนิยมซื้อสินค้าที่ร้านค้าแบบมี

⁷ ศรีทธร วิญญูหัตถกิจ, "เฮาส์แบรนด์", แบรินด์เอจ, 2, 7 (กรกฎาคม 2544) : 123-126.

⁸ "ค้าปลีกไทยล่มสลาย ต่างชาติยึดเบ็ดเสร็จ", ผู้จัดการรายสัปดาห์, 14, (21 – 27 พฤษภาคม 2544) : 17.

ส่วนลด (Discount Store) เนื่องจากมีสินค้าให้เลือกหลากหลายกว่าที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 78.4 ราคาถูกกว่าที่อื่น ร้อยละ 29.1 ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการเลือกซื้อสินค้าคือการมีป้ายราคาบอกชัดเจนคิดเป็นร้อยละ 82.8 รองลงมาได้แก่มีวันหมดอายุระบุชัดเจน และความใหม่ของสินค้า

บริษัท เอ.ซี.นิลสัน (A.C Nielsen) ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคที่ใช้จ่ายใช้สอยของผู้บริโภคคนไทยในกรุงเทพมหานคร⁹ พบว่าร้านมหัศจรรย์อาหาร (Hypermarket) หรือร้านค้าแบบมีส่วนลด (Discount Store) เป็นร้านค้าที่ผู้บริโภคในกรุงเทพฯ นิยมไปซื้อสินค้ามากขึ้น และมีสัดส่วนสูงกว่าการไปร้านสรรพอาหาร (Supermarket) โดยปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ความสะดวก รองลงมาคือ ราคาถูก และการบริการที่ดี ตามลำดับ

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ส่วนประสมทางการตลาด หมายถึง เครื่องมือทางการตลาดที่ธุรกิจนำมาใช้ เพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ทางการตลาดขององค์กร และสนองความพึงพอใจของลูกค้าประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

สินค้าตราเฉพาะ¹⁰ (Private Brand หรือ House Brand) หมายถึง สินค้าที่ใช้ชื่อตราและ/หรือเครื่องหมายตราของผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ หรือคนกลางรายใดรายหนึ่งซึ่งไม่ได้เป็นผู้ผลิตสินค้านั้น ในที่นี้จะศึกษาสินค้าตราเฉพาะของห้างเทสโก้ โลตัส ซึ่งใช้ตรา “ซูเปอร์เซฟ” และ ตรา “เทสโก้”

เทสโก้โลตัส หมายถึง บริษัทร่วมทุนระหว่างห้างเทสโก้ ของประเทศอังกฤษ และห้างโลตัสของประเทศไทย เมื่อร่วมทุนกันแล้วเรียกชื่อใหม่ว่าห้างเทสโก้โลตัส ในที่นี้หมายถึง ห้างเทสโก้โลตัส สาขาเชียงใหม่

⁹ “สะดวกกว่า ปัจจัยอันแรง ซูเปอร์มาร์เก็ตถอยไปไฮเปอร์มาร์เก็ตครองเมือง”, ผู้จัดการรายสัปดาห์ 14, 758 (11 –17 มิถุนายน 2544) : 14.

¹⁰ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, รู้เพียงเรื่องศัพท์การบริหารธุรกิจ (กรุงเทพฯ : 2543), หน้า 678.